

ОСНОВНИ СТРУКТУРНИ ПОКАЗАТЕЉИ ПОСЛОВАЊА СТРАНИХ ПОДРУЖНИЦА

ПРАВНИ ОСНОВ

Статистика страних подружница (Inward FATS) спроводи се по основу Закона о статистици Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“, бр. 85/03) и у складу са Статистичким програмом Републике Српске за период 2026-2029, („Службени гласник Републике Српске“, број 4/26).

Обавеза давања података Републичком заводу за статистику Републике Српске (Заводу) заснива се на члану 8. Закона о статистици Републике Српске („Службени гласник Републике Српске“, бр. 85/03).

Према члану 27. и члану 28. Закона о статистици Републике Српске и у складу са Правилником о заштити повјерљивих података, Завод је обавезан да заштити достављене повјерљиве податке. С тим у вези, податке прикупљене у статистичке сврхе, Завод не смије користити за друге намјене и објављивати као појединачне.

МЕТОДОЛОГИЈА

Методологија за провођење истраживања о страним подружницама усклађена је са европским статистичким стандардима и њен садржај прописан је ЕУ Уредбом за пословне статистике 2019/2152 и Уредбом за имплементацију 2020/1197.

Циљ и садржај

Статистика Inward FATS има за циљ праћење пословања подружница страних предузећа у земљи, њихово учешће и утицај у домаћој економији.

Поред тога, производња ове статистике је неопходна за процес усклађивања са европским статистичким стандардима и међународну упоредивост података (глобализација и праћење међународног кретања капитала).

Извјештајне јединице и јединице посматрања

Јединице посматрања су предузећа обухваћена истраживањем структурних пословних статистика (СПС), а у којима је учешће страног капитала (једне или више држава) у укупном капиталу 50% и више.

Извор података за идентификацију подружница је и листа предузећа из Истраживања о директним страним инвестицијама које проводи Централна банка Босне и Херцеговине, а која се користи за поређење и контролу СПС података.

Обухват

Inward FATS статистиком обухваћене су стране подружнице из сљедећих подручја према КД БиХ 2010 (NACE Rev. 2):

В - Вађење руда и камена,
С - Прерађивачка индустрија,
D - Производња и снабдијевање електричном енергијом, гасом, паром и климатизација,
Е - Снабдијевање водом; канализација, управљање отпадом и дјелатности санације животне средине,
F - Грађевинарство,
G - Трговина на велико и мало; поправка моторних возила и мотоцикала,
H - Саобраћај и складиштење,
I - Дјелатности пружања смјештаја, припреме и послуживања хране; хотелијерство и угоститељство,
J – Информације и комуникације,
L - Пословање некретнинама,
M – Стручне, научне и техничке дјелатности,
N – Административне и помоћне услужне дјелатности,
P – Образовање (приватни сектор),
Q – Дјелатности здравствене заштите и социјалног рада (приватни сектор) и
S – Остале услужне дјелатности (изузев области 94 која се, према ЕУ регулативи, не обухвата).

Обухваћена су сва предузећа која послују тржишно, чије је сједиште на територији Републике Српске, а под контролом су страних предузећа.

Метод и вријеме прикупљања података

Подаци о страним подружницама у Републици Српској (Inwards FATS) резултат су статистичке обраде Годишњих извјештаја структурних пословних статистика за предузећа са 20 и више запослених и Годишњих финансијских извјештаја за предузећа са мање од 20 запослених лица.

Од обиљежја која се директно прикупљају путем обрасца „Годишњи извјештај структурних пословних статистика“, Inward FATS статистика користи сљедеће податке:

- број предузећа
- подаци о власништву (проценат учешћа и земља власник)
- дјелатност

- број запослених лица
- промет
- вриједност производње
- додата вриједност по факторским трошковима
- трошкови запослених
- бруто инвестиције у материјална добра
- укупне набавке

Листа страних предузећа добија се, такође, једном годишње из Централне банке Босне и Херцеговине.

Обрада података

Обрада података врши се на свим нивоима дјелатности, према величини подружница као и према земљама већинског власника капитала.

Дефиниције основних обиљежја

Страна подружница (Inward FATS) је предузеће које је резидент у Републици Српској, али је под контролом стране институционалне јединице. То су предузећа у којима је учешће страног капитала (једна или више држава) у укупном капиталу 50% и више. Подаци Inward FATS показују колико је учешће и колики је утицај страних подружница у домаћој економији.

Број страних подружница обухвата активна предузећа, која се баве тржишном производњом, а у већинском су страном власништву.

Број запослених лица обухвата број запослених и неплаћена запослена лица као што су власници, партнери, чланови породице, волонтери и др. Број запослених обухвата лица која имају заснован радни однос на неодређено или одређено вријеме са пуним или непуним радним временом. Бројем запослених обухваћени су сезонски радници, приправници и радници који раде код куће, лица у штрајку или краткорочном одсуству. Нису обухваћена лица на дугорочном одсуству. Запослени су плаћени од стране послодавца за извршени рад, а плаћање може бити у форми плате, накнаде, хонорара, награда, плаћања по комаду или плаћања у натури.

Промет обухвата обрачунате приходе од продаје властитих производа, приходе од пружених услуга те приходе од продаје робе за препродају током посматраног периода без ПДВ-а и сличних одбитних пореза. Искључени су попусти при продаји, снижења цијена, вриједност враћене робе, као и субвенције добијене од државе, остали, финансијски и ванредни приходи.

Вриједност производње је вриједност свих добара и услуга које су произвеле стране подружнице у току посматраног периода.

Додата вриједност по факторским трошковима исказана је у бруто износу (без одузимања амортизације), а израчунава се тако да се на вриједност производње у основним цијенама додају субвенције, а одузму трошкови пореза на производе и производњу и вриједност међуфазне потрошње.

Трошкови запослених су укупне накнаде запосленима током посматраног периода, у новцу или у натури. Чине их бруто плате и накнаде плата, те остали трошкови запослених који имају карактер личних примања.

ПЕРИОДИКА ПРОВОЂЕЊА ИСТРАЖИВАЊА

Резултати се објављују годишње, 16 мјесеци након посматране године.

ПУБЛИКОВАЊЕ

Подаци се публикују према подручјима дјелатности, према величини подружница и према државама у којима је сједиште страног власника са највећим учешћем у капиталу.

Саопштење „Основни структурни показатељи пословања страних подружница“ доступно је на интернет страници Републичког завода за статистику Републике Српске: www.rzs.rs.ba.

Осим у саопштењу, подаци се публикују и у онлајн бази података, „Статистичком годишњаку“ и у публикацији „Ово је Република Српска“.

Припремиле:

Даница Бабић, Слађана Никић

Посљедње ажурирање:

4. 2. 2026.